

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Esko Hirvonen

8.2.2023

Eduskunta
Hallintovaliokunta
HaV@eduskunta.fi

VL: Hallintovaliokunta torstai 09.02.2023 klo 12.15 / HE 132/2022 vp / Lausuntopyyntö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Esityksen tavoitteena on uudistaa henkilötunnusjärjestelmää mahdollistamalla henkilötunnuksen myöntäminen ulkomaalaisille nykyistä laajemmin, mahdollistamalla sähköinen etärekisteröityminen väestötietojärjestelmään, kehittämällä väestötietojärjestelmän identiteetinhallintaa, vähentämällä organisaatiokohtaisten yksilöivien tunnusten tarvetta, luomalla edellytykset kokonaan uuden yksilöintitunnuksen käyttöönotolle sekä täsmentämällä henkilötunnuksen käsittelyä koskevia säännöksiä.

Esityksellä on kaikkiaan verraten rajallinen vaikutus Tullin toimintaan. Tulli varmistaa henkilöllisyyden usein matkustusasiakirjan tai muun henkilökortin perusteella. Tullirikosten selvittämisessä henkilön tunnistaminen saattaa myös tapahtua biometrisellä tunnisteella (sormenjälkitunniste, DNA-tunniste jne.), eikä pelkästään henkilötunnuksen perusteella.

Hallituksen esityksessä todetaan, että tuomioistuinmenettelyssä ja syyttäjälaitoksen toiminnassa on kriittisen tärkeää, että toimenpiteet pystytään yksiselitteisesti kohdentamaan oikealle henkilölle. Tämä korostuu erityisesti rikosasioissa, joissa asianosaisina on usein henkilötunnuksettomia ulkomaalaisia, jotka joudutaan yksilöimään pelkän nimen ja syntymäajan perusteella. Asianosaisen, erityisesti epäillyn, syytetyn tai tuomitun, epävarma tunnistaminen voi aiheuttaa haasteita rikosprosessin eri vaiheissa. Tässä suhteessa hallituksen esityksessä esitetty mahdollisuus saada henkilötunnus jo Suomessa oleskeluun oikeuttavaa lupaa tai rekisteröintiä koskevan hakemuksen perusteella voisi parantaa henkilön tunnistamista ja tietojen yhdistämistä rikosprosessin tai tullivalvonnan näkökulmasta.

Esityksessä ehdotetaan, että maahanmuuttohallinnon asiakkaana olevan ulkomaan kansalaisen tiedot voitaisiin tallettaa väestötietojärjestelmään nykyistä aiemmin ja laajemmin. On kuitenkin otettava huomioon, kuten hallituksen esityksessä todetaan, että menettelyyn sisältyvä henkilöllisyyden varmistaminen ei välttämättä yltäisi

Valvontaosasto
OHJAS
Oikeudelliset asiat
Esko Hirvonen

8.2.2023

varmuudeltaan aivan samalle tasolle kuin perinteinen kasvokkain tunnistaminen. Edelleen esityksen mukaan etärekisteröidyt VTJ-identiteetit olisi siksi pystyttävä erottamaan muista VTJ-identiteeteistä. Esityksessä ehdotetaan, että väestötietojärjestelmään lisätään uusi henkilön tunnistamisen tai yksilöinnin tapaa kuvaava lisätietokenttä, josta kävisi ilmi se, että rekisteri-identiteetti perustuu etärekisteröitymiseen. Tämä antaisi viranomaiselle mahdollisuuden arvioida etärekisteröinnin luotettavuutta yksittäistapauksessa ja mahdollisuuden käyttää myös muita tunnistamislähteitä. Tulli pitää esitettyä sääntelyä riittävänä ja tarkoituksenmukaisena.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että henkilötunnuksen rakennetta muutettaisiin poistamalla siitä tieto henkilön sukupuolesta. Tällä uudistuksella ei olisi merkittävää vaikutusta Tullin toiminnalle. On tärkeää, että henkilötunnuksen rakennetta ei muuteta, Muutos vaikuttaisi luonnollisesti kaikkiin sellaisiin Tullin järjestelmiin, joissa henkilötunnusta käsitellään. Muutoksia tarvitaan käyttöliittymiin ja tietokantoihin.

Hallituksen esitykseen sisältyy myös muutos koskien lakia henkilötietojen käsittelyä Tullissa siten, että sen 6§: ään lisättäisiin henkilötunnuksen rinnalle yksilöintitunnus, jota Tulli saisi käsitellä. Yksilöintitunnuksen osalta Tulli katsoo, että sen käyttöönotto henkilötunnuksen tai muiden organisaatio- tai järjestelmäkohtaisten tunnusten vaihtoehtona ei vaikuttaisi tuovan Tullille merkittävästi etua. On kuitenkin hyvä, että Tullilla olisi mahdollisuus käsitellä yksilötunnusta ehdotetun mukaisesti.

Tulli kannattaa myös tietosuojalakiin esitettyä uutta 29 a §, jossa kielletäisiin yksilöintitunnuksen käyttäminen henkilöllisyyden todentamiseen.

Esko Hirvonen
Valvontapäällikkö

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi